

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆ ได้ก้าวหน้าและพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้การส่งข่าวสารข้อมูลสามารถติดต่อและทำได้สะดวกมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการติดต่อผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถทำได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา หรือการติดต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ถือว่าเทคโนโลยีต่างๆ นั้นว่ามีคุณประโยชน์อยู่ไม่น้อยแต่ถ้าผู้ใช้นำไปใช้ในทางที่ผิดหรือขาดการวิเคราะห์ พินิจพิจารณาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ตนเองได้รับโดยเฉพาะเยาวชนก็อาจทำให้เกิดโทษมหันต์ต่อบุคคลเหล่านั้นได้

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดำเนินการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ซึ่งได้สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ภาพรวมระดับประเทศในรอบ 5 ปี พ.ศ. 2544 – 2548 พบว่าผู้เรียนมีความสามารถตาม ด้านมาตรฐานที่ 4 เพียงร้อยละ 11.1 เปอร์เซนต์ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 17,562 คน ซึ่งถือว่ายังเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550)

รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในภาพรวม (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2550) สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสอง(พ.ศ.2549 – 2553) พบว่าปัญหาและอุปสรรค ในการประเมินคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกในด้าน ผู้เรียนส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่ 4 เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มาตรฐานที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมาตรฐานที่ 6 ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2551)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรายงานประจำปี 2552 ในข้อที่ 6 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ยังเน้นให้มีการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน (คนดี คนเก่ง และมีความสุข) โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ตามหลักสูตร และทักษะการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการเผยแพร่ผลงาน ที่เป็นแบบอย่างสู่สาธารณะ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ร่วมชื่นชม ผลงาน เป็นต้น โดยทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องในแต่ละเขตพื้นที่และระหว่างพื้นที่ ทั้งนี้ควรจัดแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นรูปธรรมและถ่ายทอดสู่สถานศึกษา และเห็นว่าการพัฒนาผู้เรียนต้อง เริ่มจากมาตรฐานที่ 6 เรื่องใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เมื่อผู้เรียน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนแล้วจึงเกิดการคิด มาตรฐานที่ 4 และ โยงไปสู่ผลสัมฤทธิ์ มาตรฐานที่ 5 โดยต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษาปฐมวัย (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552)

และจากสรุปผลการประชุมคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 33 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553 ในข้อที่ 2 รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสอง ระยะครึ่งวงจร (พ.ศ. 2549 - 2551) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษสรุปได้ดังนี้

สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษมี 8 ประเภท ได้แก่ 1. โรงเรียนส่งเสริมความสามารถ พิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ 2. โรงเรียนส่งเสริมความสามารถพิเศษทางด้านกีฬา 3. โรงเรียน นานาชาติ 4. โรงเรียนพระปริยัติธรรม 5. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 6. โรงเรียนเฉพาะความพิการ 7. โรงเรียนสามจังหวัดชายแดนใต้ 8. โรงเรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่าผลประเมินโรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนเฉพาะความพิการระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้และพื้นที่พิเศษจังหวัดสงขลา มีผลประเมินต่ำสุด ในมาตรฐานที่ 5 ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร รองลงมาคือมาตรฐานที่ 4 เรื่องของการ คิดวิเคราะห์ (คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร, 2553)

จากสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 4 ภาพรวมระดับประเทศในรอบ 5 ปี พ.ศ. 2544 – 2548 รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศในภาพรวม (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2550) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในรายงานประจำปี 2552 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และจากสรุปผลการประชุมคณะกรรมการการศึกษา สถาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 33 เมื่อวันอังคาร ที่ 23 กุมภาพันธ์ 2553 ในข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่าปัญหาในการพัฒนาทักษะทางการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนในการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานยังคงมีอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข หากครูผู้สอนไม่เน้นพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างการเรียนการสอน อีกทั้งไม่มีการประเมิน ทักษะการคิดระหว่างการเรียนการสอนเพื่อให้ทราบพัฒนาการด้านทักษะการคิดของผู้เรียน ตลอดเวลาอาจทำให้ไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนได้ทันทั่วทั้งที่ก็อาจจะส่งผลเสียต่อ นักเรียนเป็นอย่างมาก

และนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาการศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2549 - 2554) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย โดยเพิ่ม จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี และมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพคนและ สังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552) ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นบันไดสู่การเรียนรู้ในด้านต่างๆ ถ้าสามารถสร้าง แบบวัดทักษะในการคิดวิเคราะห์แล้วนำมาประเมินผู้เรียนในกระบวนการสอนของครูก็จะทำให้ ครูผู้สอนรับรู้ถึงความสามารถของผู้เรียนในแต่ละคนว่ามีทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับใด ก็จะ ทำให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องเพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ของ ผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และยังช่วยเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการเข้ารับการประเมิน การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในมาตรฐานที่ 4 เกี่ยวกับการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ แบบวัดที่สร้างขึ้นสามารถขยายผลการศึกษาทักษะ การคิดวิเคราะห์ด้าน ต่างๆในระดับท้องถิ่น และระดับชาติต่อไป นอกจากนี้จะเป็นประโยชน์ในด้านการเตรียม ความพร้อมและเป็นพื้นฐานของการนำเอาความรู้ต่างๆไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่สำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อขับเคลื่อน สังคมไทยในด้านต่างๆไปสู่สังคมที่ยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. หาคุณภาพของแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. สร้างเกณฑ์ปกติในการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต1 จ.เชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภายใต้ขอบเขตดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต1 จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มุ่งวัดทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยในด้านการอ่าน และการฟังโดยวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ด้านต่างๆดังนี้

- ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ
- ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์
- ด้านการวิเคราะห์หลักการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในดังนี้

แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้านการอ่านและการฟัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ

การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง ความสามารถในการค้นหาจุดสำคัญหรือจุดมุ่งหมายที่เป็นหัวใจของเรื่อง ตลอดจนค้นหาสาเหตุ และผลลัพธ์ของเรื่องราวต่างๆที่ได้รับได้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการค้นหาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และสามารถบอกได้ว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์นั้นจะเป็นไปในลักษณะใด เช่น คล้อยตามกัน ขัดแย้งกัน หรือไม่เกี่ยวข้องกันได้

การวิเคราะห์หลักการ หมายถึง ความสามารถในการค้นหาหรืออธิบายโครงสร้างและกลไกของวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือการกระทำต่างๆ ได้ว่ายึดหลักการอะไรเป็นสำคัญ

คุณภาพของแบบวัด หมายถึง ค่าที่พิจารณาจากค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่น ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย

- **ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา** หมายถึง ความสามารถของแบบวัดในการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ตรงตามเนื้อหาวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หาได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

- **ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง** หมายถึง ความสามารถของแบบวัดนี้ที่จะวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ตามแนวคิดของบลูม คือการวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องของความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

- **ความเที่ยงตรงตามสภาพ** หมายถึง ความสามารถของแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ในการแยกทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริง หาได้โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ทำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ความคงที่ของคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการหาความคงที่ภายในด้วยสูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR_{20})

ความยากง่าย (Level of Difficulty) หมายถึง จำนวนเปอร์เซ็นต์ หรือค่าสัดส่วนของนักเรียนที่เลือกตอบตัวเลือกนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด โดยใช้เทคนิค 27 % ของ จุง เดห์ ฟาน

อำนาจจำแนก (Discrimination Power) หมายถึง ประสิทธิภาพของข้อคำถามในแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ในการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน โดยใช้เทคนิค 27 % ของ จุง เดห์ ฟาน

เกณฑ์ปกติ หมายถึง คะแนนมาตรฐานของทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ โดยการแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนที่ปกติ (T-normalized)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การสร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้ได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ได้เกณฑ์ปกติในการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 1
3. เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆต่อไป
4. สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปประกอบการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ กลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 1